

HOOFDLIJNEN Fysiek -en/of vrijheidsbeperkend handelen in het onderwijs

In zijn algemeen geldt altijd:

- **Geen of zo weinig als mogelijk** vrijheidsbeperking (of onvrijwillige zorg) toe passen
- **Subsidiariteit, proportionaliteit en effectiviteit** van de genomen maatregelen moeten in acht worden genomen (noodzakelijk en het minst ingrijpend, niet zwaarder dan strikt noodzakelijk, passend bij de ernst van de situatie, en de verwachting is dat de gekozen maatregel effectief is).
- **Evaluëren** van vrijheidsbeperking (en onvrijwillige zorg) na afloop of gedurende de maatregel indien deze langdurig van aard is. Per evaluatiemoment wordt bepaald wie er bij aanwezig moet(en) zijn.
- **Ga met elkaar in gesprek** (onderwijs en zorg)

A: Fysiek beperkend handelen/Vrijheidsbeperkende maatregelen in het onderwijs

Volgens schoolprotocol

- Een veilig leerklimaat is voor scholen van belang.
- Als deze veiligheid in het geding is, kan het in een uiterst geval nodig zijn om in te grijpen. Dit dient altijd noodzakelijk, minst ingrijpend, passend bij de situatie en effectief te zijn.
- Er is een wettelijke bepaling die stelt: er is een zorgplicht voor scholen voor het voeren van een veiligheidsbeleid. Dit veiligheidsbeleid gaat over fysieke, sociale en psychische veiligheid.
- Fysiek ingrijpen kan alleen in het geval van een onveilige situatie bij de leerling zelf, medeleerling, personeelsleden of bezoekers en indien er geen andere mogelijkheid tot handelen is.
- De voorwaarden, regels en afspraken daartoe moeten vastgelegd zijn in een protocol.
- Medewerkers, leerling en ouders dienen op de hoogte te zijn van dit protocol bijvoorbeeld via schoolgids/ website bekend zijn gemaakt.
- Evalueer ten alle tijden, reflecteer en houd het thema bespreekbaar binnen je school.

Wil je meer weten bekijk dan de videopresentatie van de PO-Raad of lees meer via [de richtlijn fysiek beperkend handelen en/of vrijheidsbeperkende maatregelen binnen het onderwijs](#).

B: Fysiek beperkend handelen/Vrijheidsbeperkende maatregelen in het onderwijs

Volgens de Wet zorg en dwang (Wzd)

- Alleen in bepaalde (over het algemeen zeer weinig voorkomende) gevallen.
- Indien een zorgaanbieder in zijn zorgplan voor een individuele cliënt/ leerling met een verstandelijke beperking, een bepaalde vorm van onvrijwillige Wzd-zorg voor op school heeft opgenomen,
- EN de school heeft ingestemd dat deze zorg op school verleend kan worden .
- De verantwoordelijkheid voor het besluit en de toepassing van de onvrijwillige Wzd-zorg op school ligt bij de Wzd-zorgaanbieder. De school is dus niet bevoegd om zelf het Wzd-zorgplan van de zorgaanbieder voor een leerling aan te passen, te verlengen of te beëindigen.
- Heeft de school vragen of twijfels of meent de school dat er (andere) onvrijwillige zorgverlening vanuit een zorgaanbieder nodig is, dan neemt de school het initiatief om, samen met de gezaghebbende ouders en/of de leerling, contact te zoeken met een Wzd-zorgaanbieder. Ga met elkaar in gesprek.
- De Wzd is alleen van toepassing op zorgverleners die beroepsmatig zorg verlenen.

Wil je meer weten lees dan hier [de handreiking wet zorg en dwang in het onderwijs](#)

Dit A4tje is opgesteld in samenwerking met PO-Raad, 's Heeren Loo, NIP en NVO naar aanleiding van het webinar 'Wet zorg en dwang in het onderwijs' voor orthopedagogen/psychologen dd. 30 jan. 2023. Er kunnen geen rechten aan worden ontleend.